

Nikola Martinovski'nin Sanatı Üzerine

Nikola Martinovski'nin ölüm yıldönümünü kutlanırken, Üsküp Sanat Galerisi, Çağdaş Sanatlar Müzesi aracılığıyla sanatçının yapıtlarından oluşmuş olağanüstü ve mütevazı bir sergi düzenlendi. Otuz kadar yağlı boya ve saire tür yapıtlar, aslında sanatçının resimle dile gelmeye başladığı dönemi hem de artık kendi dünyasını tamamen bulabildiği ortamı açığa vurmaktalar.

Paris ile Münih arasındaki sanatsal görüşlerini kapsayan bu sanatçıyla yeniden karşılaşmamış, aslında onun tipik Balkan görüşlerini resim yoluyla görmemize neden olmuş, böylece sanatçının gerçekten de kendine göre bir dünya, bir dünya, bir yol, bir yordam bulabildiğini açık olarak öğrenmiş oluyoruz. Sanatçı, ekspresyonizm denen bir türle gerçekten de resim sanatının nabzını bulabilmiş, özerk tutumuyla retorik gücünü açığa vurabilmiştir. Bununla kendine göre forma da değiştirmiş olan sanatçı, etnik inançlarına tamamen sığınmışlardan biri.

Nikola Martinovski, Balkansal görüşlerinden başka, gezginci, çocukça hareket ve doğa güzellikleriyle atbaşı gitmiş ve yapıtlarıyla seyirciye açıkça sanatını göstermiş oluyor. Çabuk yanan zor sönen gibilerinden olsa gerek sanatçı Nikola Martinovski, çünkü yağlı boyalarında zamansal sinir şekilleri hem de insan gücü açığa vurulmakta.

Martinovski'de bu güç, kaçınılmaz bir gerçeği ileri sürer...

1927 yılında Liçenovski ile Pandilov'la düzenlediği ortaklaşa sergide, sanatçı; dünya sanat metropolisinde çağdaş Makedon resim sanatının varlığını hiç kuşku yok ki Martinovski de temsil etmiş, kendi sanatının içyüzünü açıkça gösterebilmiştir. O dönemde kubizm kendi yönünü bulmuştu, Andre Breton zaten nadrealizmin ikinci yönünü hazırlamak yolunda bulunuyordu. Şiirin plâstifikasyo-

Nikola Martinovski

nu üzerine düşünceler de ortaya atılmaya başlamıştı o dönemde. Namussal görüşlerle çizilen tablolar artık yönünü salt değil, kendi dünyasını da bulmuştu, Martinovski de öylelerindedir işte.

Paris'teki Ranson Akademisi, o dönemde resim sanatının laboratuvar şekli olarak değil, aslında, sanatsal bir okul olduğunu ileri sürmüşken, birçok profesörler, eleştirmenler Martinovski'nin doğumsal kaynaklarına, geleneğine hem de yeteneğine değerli övgüler söylemiş, birçok değerli yazılar yazmışlardır.

Resimdeki usanç ve görüşü olmayan şekilleri defeden ve kendine göre sevgisel bir yol bulan değerli bir sanatçıyla karşılaşılıyor böylece yeni baştan. Resimin kolerasyon içeriğine gücüyle birlikte dönen ve ona yaşamı boyunca dönük kalan Martinovski, resim sanatında imzasıyla, fırçasıyla yıkılmaz bir yer sağlayabilmiştir.

Martinovski, kendi konularını rastlerek bulmuş sanatçılardan değildir. Anne gibi şekillerin ta içeriğini açığa vurmaya beceren, zamanın senzibilitesiyle önemini ortaya atabilen, bir rapsodi olarak şiirsel yönüyle varlığını gösterebilen sanatçı tutuğu yoldan caymamış, onu tamamen canlandırmıştır ve biz bir annenin değerini yine Martinovski'den çok daha iyi öğrenmiş oluyoruz. Martinovski'nin bütün yapıtlarında gerçekten de Balkansal ekspresyonizm şiiri sezilir, doğayla atbaşı gidişiler de onun yaratıcı gücünü ölümsüz kıldığını anlamak güç değildir nedense.

Ladislav BARIŞIÇ